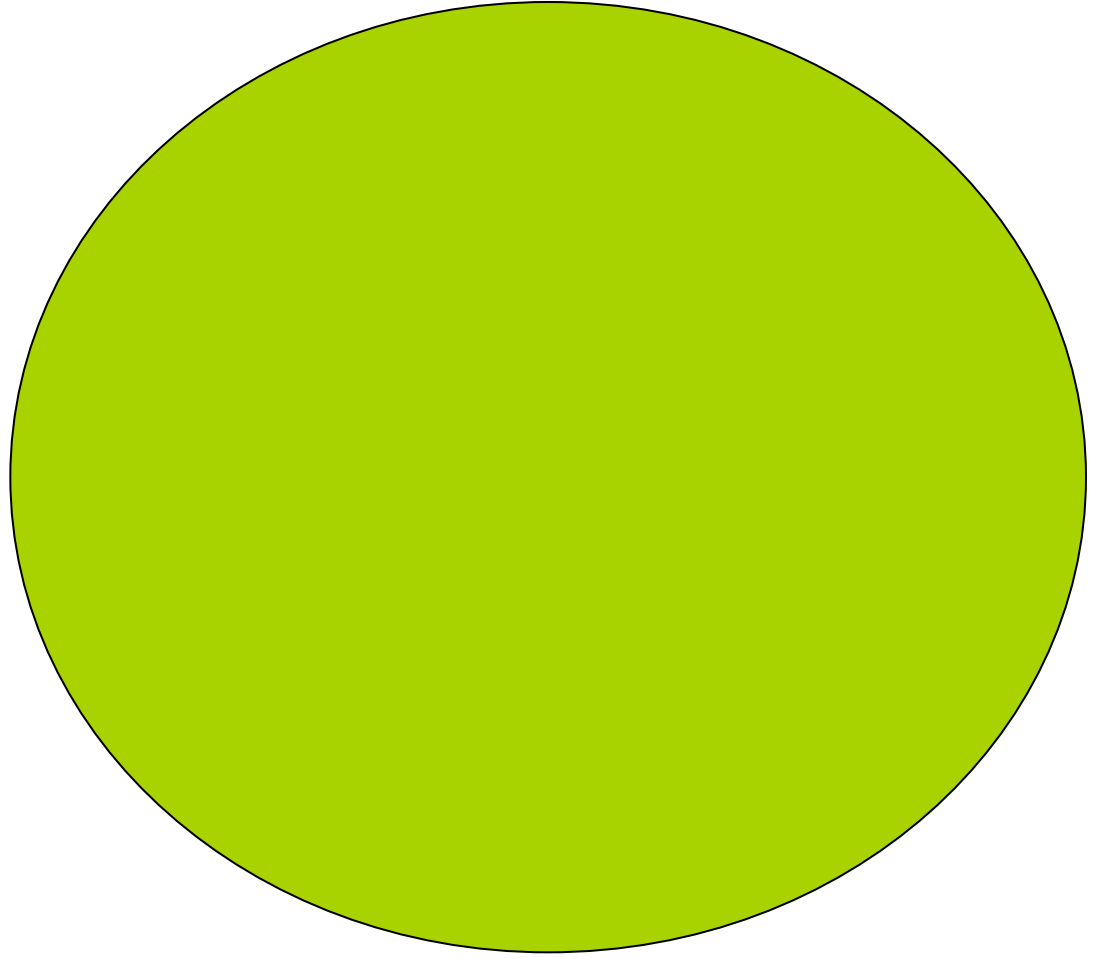
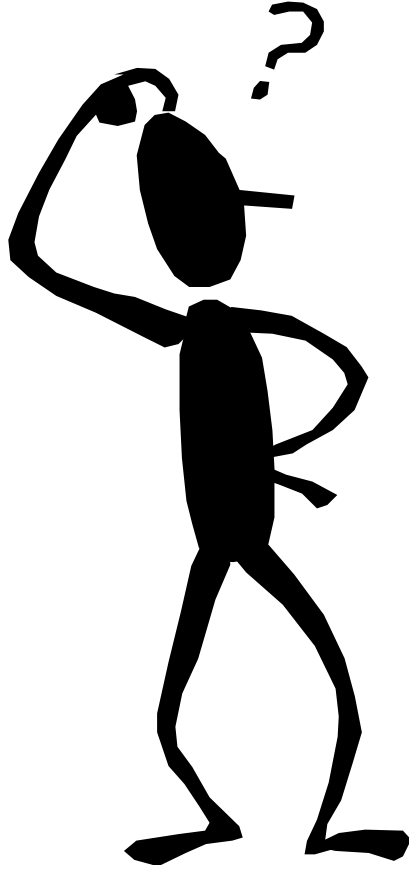

ACİL DURUM ve AFETLERE YÖNELİK İLK YARDIM EĞİTİMLERİNİN ve İLK YARDIMCILARIN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Prof. Dr. Banu Çakır, HÜTF Halk Sağlığı AD

5. ULUSAL İLK YARDIM SEMPOZYUMU
18.9.2014, Ankara

► Acil durum ve afetlerde ilk yardımcılardan beklenenler nelerdir?

► Bu beklenenler doğrultusunda ilk yardımcılardan bilgi ve becerileri neler olmalıdır?

► Bu gereksinimler acil durum ve/veya afetzedenin özelliğine göre farklılık gösterir mi? Nasıl?

► Eğitim programlarının içeriği bunlara uygun mu?

► Mevcut durumda acil durum ve afetlerde yaşamın ve sağlığın korunmasında ilk yardımcılardan etkinliği nedir?

► İlk yardım faaliyetlerinin istenen etkilerini artırmak için hangi alanlarda iyileştirmeye gerek duyulmaktadır?

► Yapılan müdahaleler başarılı mı? Sürdürülebiliyor mu?

ACİL DURUM ve AFETLERE YÖNELİK İLK YARDIM EĞİTİMLERİNİN ve İLK YARDIMCILARIN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- ▶ NİTELİKSEL araştırmalar
- ▶ NİCELİKSEL araştırmalar

- ▶ AFET ÖNCESİ HAZIRLIK DÖNEMİNDE
- ▶ AFET SÜRECİNDE
- ▶ AFET SONRASI DÖNEMDE

YAPILABİLECEK ARAŞTIRMALAR

► AFET ÖNCESİ HAZIRLIK DÖNEMİNDE YAPILABİLECEK ARAŞTIRMALAR

Durum saptama (ilgili kurumlar, yasal düzenlemeler, örtüşen/açıkta kalan konular, düzenli toplantılar, ortak raporlar, eylem planlar, periyodik tatbikat sayısı/içerik/başarısı ilk yardım eğitimi almış kişi sayısı, özellikleri, yeri-ulaşılabilirliği...)

Nüfus, riskli nüfus, acil durum toplanma yeri, acil çıkış yerleri

İhtiyaç belirleme (coğrafi bölgeler, riskli kişiler, afet açısından risk profili, yaşayan toplumun büyüklüğü- sayısı, duyarlı nüfus, afetin büyüklüğü) – senaryolu tatbikatlar

► AFET DÖNEMİNDE YAPILABİLECEK ARAŞTIRMALAR

Hızlı değerlendirme yöntemleri

Afete karışan kişi sayısı

Etkilenmiş kişi sayısı

İlk yardımcı sayısı, dağılımı

Müdahale edilebilmiş kişi sayısı, hastaneye transfer oranları, önlenen ölümler..

Sağlık sistemi ile uyum

Karşılanamayan gereksinim (boyut ve özellikleri)

Yapılanların DÖKÜMANTASYONU

► AFETİ TAKİP EDEN DÖNEMDE YAPILABİLECEK ARAŞTIRMALAR

Deneyimlerin raporlanması

Karşılanamayan gereksinimler ve ilgili risk faktörleri

Özelliği olan gruplar ile ilgili deneyim

Düzenleme yapılması gereken konular

Sürekli ve düzenli denetim

NİTELİKSEL ARAŞTIRMALAR

- ▶ Tanımlamaya yönelik
- ▶ Detaylı irdeleme
- ▶ İlişkili konuları tespit etme
- ▶ Beklentileri saptama
- ▶ Sorunları betimleme
- ▶ Çekinceler hakkında ipucu toplama

- ▶ Durum saptama
- ▶ Kaliteyi değerlendirme

NİTELİKSEL ARAŞTIRMALAR

- ▶ Odak grup görüşmeleri
 - ▶ Derinlemesine görüşmeler
 - ▶ Katılımlı gözlemler
-
- ▶ Sosyal bilimcilerin desteği gerekli
 - ▶ Seçilmiş topluluklarda
 - ▶ Hedef grubun temsiliyeti (genelleme) gerekmiyor

NİCELİKSEL ARAŞTIRMALAR

- ▶ Ölçmeye, karşılaştırmaya yönelik
 - Sayıların karşılaştırılması
 - Hız hesaplamaları
 - Özellikleri olan (riskli) grupların tanımlanması
 - Karşılanamayan gereksinim
- ▶ Objektif ölçme yöntemleri, yeterli örnek sayısı ve grubun seçimi, hedef grubu temsil etme...
- ▶ Soruya uygun epidemiyolojik araştırma tasarımları kullanılmalı

- ▶ **GÖZLEMSEL**
 - Vaka sunumları
 - Vaka serileri
 - Ekolojik çalışmalar

- ▶ **ANALİTİK**
 - Kesitsel
 - Vaka-kontrol
 - Kohort
 - Müdahale araştırmaları

- ▶ **YÖNTEMSEL** (değerlendirme testlerinin geçerlilik ve güvenilirliği)

ACİL DURUM ve
AFET ANINDA:

- ▶ **Hızlı İhtiyaç**
Değerlendirme
Yöntemleri

Epidemiyoloji

Sağlıklı kişiler ve toplumlara ulaşmak için yapılan her türlü araştırmada:

- ▶ İnsan topluluklarında sağlık ile hastalıkların kişi, yer ve zamana göre dağılımını incelemek
- ▶ İlişkili risk faktörlerini, hastalıkların nedenlerini araştırmak
- ▶ Çözüme yönelik müdahaleler geliştirerek, bunların etkilerini değerlendirmek

amacıyla kullanılan yöntemleri öğreten bilim dalı

**Section of Epidemiology
& Community Medicine**

President R E O Williams MD

Meeting 8 January 1976

Paper

The Epidemiology of Disasters

by Professor Michel F Lechat MD DPH
(*Ecole de Santé Publique,
Clos Chapelle aux Champs 30,
Bruxelles,
Belgium*)

Definitions

Of course, what might constitute a disaster for one community might not necessarily do so for another. Some populations with high exposure to disasters develop a kind of social adaptation which has been described as 'disaster culture'. This was the case in towns with frequent mining disasters in the Europe of the Industrial Revolution. And it is true today of Pacific atoll populations repeatedly exposed to typhoons.

Conclusions

Over the last few years there has been an increasing awareness that some kind of disaster management should be possible. The emphasis is now moving from post-disaster improvisation to pre-disaster preparedness. The League of Red Cross Societies has increasingly encouraged pre-disaster planning in countries at risk. A new United Nations agency – United Nations Disaster Relief Office (UNDRO) – has been set up with headquarters in Geneva.

The study of disasters needs to be approached on a multidisciplinary basis, the more so since the health component is only one part of the broad disaster problem and, perhaps, not the major one. Social scientists, psychologists, administrators, economists, geographers, have been or are conducting a number of studies on natural disasters. These studies have provided new insights and have proved most useful in preparing for disasters and increasing the effectiveness and acceptance of relief operations.

Afet epidemiyolojisi

- ▶ “Afetler önlenemez!” – çoğu afette, afet sonrası sağlık problemlerini oluşması, afet öncesi dönemde uygun planlama yapılması ve müdahaleler ile azaltılabilir!

ACİL DURUMLAR ve AFETLERİN:

- (dolayısıyla, ilişkili hastalık ve ölümlerin) nedenlerinin tanımlanması
- İlgili durumlarda gözlenen sağlık sorunların kontrol yöntemlerinin tanımlanmasını (kaza ve yaralanmalar ile bulaşıcı hastalıkların belirlenmesine yönelik sürveyans sistemlerinin kurulması vb.) hedefler.

Afet epidemiyolojisi

- ▶ “Afetler önlenemez!” – çoğu afette, afet sonrası sağlık problemlerini oluşması, afet öncesi dönemde uygun planlama yapılması ve müdahaleler ile azaltılabilir!

ACİL DURUMLAR ve AFETLERİN:

- (dolayısıyla, ilişkili hastalık ve ölümlerin) nedenlerinin tanımlanması
- İlgili durumlarda gözlenen sağlık sorunların kontrol yöntemlerinin tanımlanmasını (kaza ve yaralanmalar ile bulaşıcı hastalıkların belirlenmesine yönelik sürveyans sistemlerinin kurulması vb.)

hedefler.

Karşılaşılması OLASI Yöntemsel Sorunlar

- ▶ Afetler ve Acil Durumlar: Ani gelişen, önceden tayini zor, (afetler) nadir ortaya çıkan durumlar...
- ▶ Yöntemsel düzenlemeler ve geleneksel epidemiyolojik ve istatistiksel yöntemlerin buna uygun şekilde geliştirilmesi gerekli

Karşılaşılması OLASI Yöntemsel Sorunlar

- ▶ Risk altındaki toplumun belirlenmesinde
- ▶ Afetten etkilenme durumunun tespitinde
- ▶ Prevalans tayinine yönelik sorunlar

Karşılaşılması OLASI Yöntemsel Sorunlar

- Müdahalenin kısa ve uzun dönemde sağlığa etkilerinin belirlenmesinde sorunlar

Karşılaşılması OLASI Yöntemsel Sorunlar

- Olası etki
değiştiricilerinin
mevcudiyeti ve rolü

Karşılaşılması OLASI Yöntemsel Sorunlar

- ▶ Kesitsel araştırmalar
- ▶ İleriye yönelik kestirimler veya tahminler yapmak zor
- ▶ Etki-sonuç ilişkisinin gücünün tayinine yönelik sorunlar

ACİL DURUM ve
AFETLERE YÖNELİK İLK
YARDIM EĞİTİMLERİNİN
ve
İLK YARDIMCILARIN
ETKİNLİĞİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖNERİLEN:

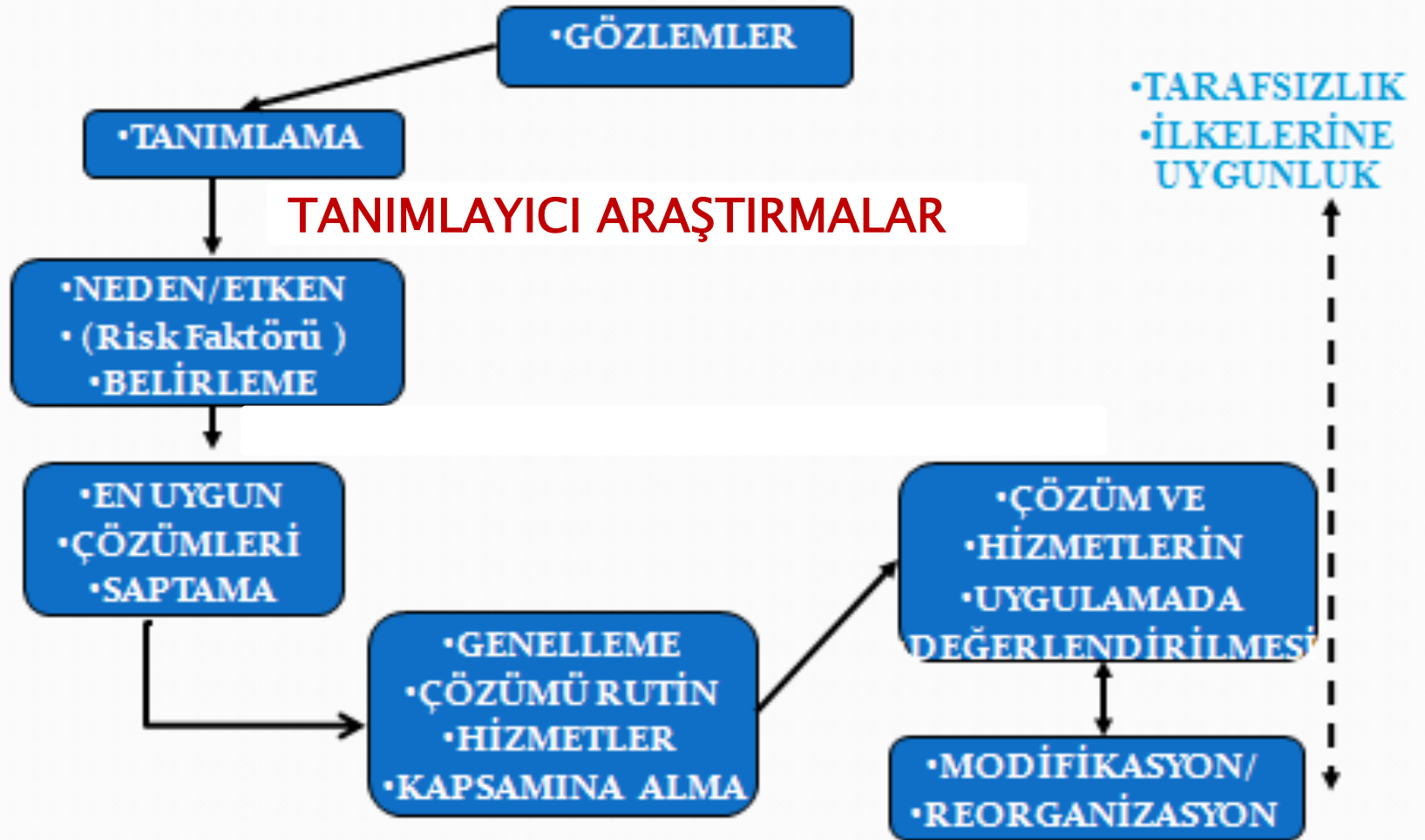
Sürveyans sistemlerinin
kurulması,
geliştirilmesi,
değerlendirilmesi
gerekli : düzenli, tam,
doğru, kapsamlı,
eksiksiz veri
toplanması, analizi,
raporlanması,
paylaşımı

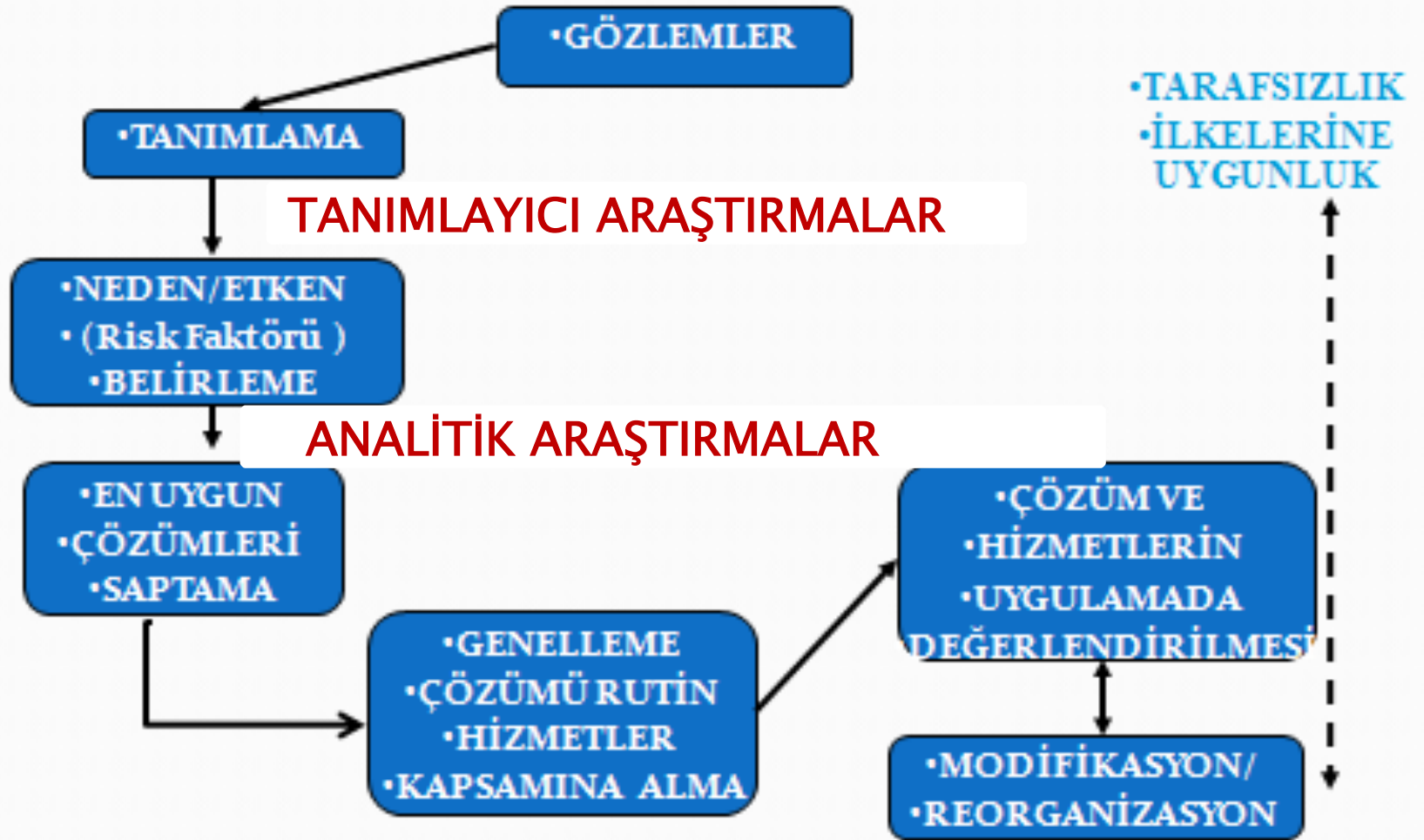

- ▶ **GÖZLEMSEL**
 - Vaka sunumları
 - Vaka serileri
 - Ekolojik çalışmalar
- ▶ **ANALİTİK**
 - Kesitsel
 - Vaka-kontrol
 - Kohort
 - Müdahale araştırmaları
- ▶ **YÖNTEMSEL**
(değerlendirme testlerinin geçerlilik ve güvenilirliği)

ACİL DURUM ve AFET ANINDA:

- ▶ Hızlı İhtiyaç Değerlendirme Yöntemleri

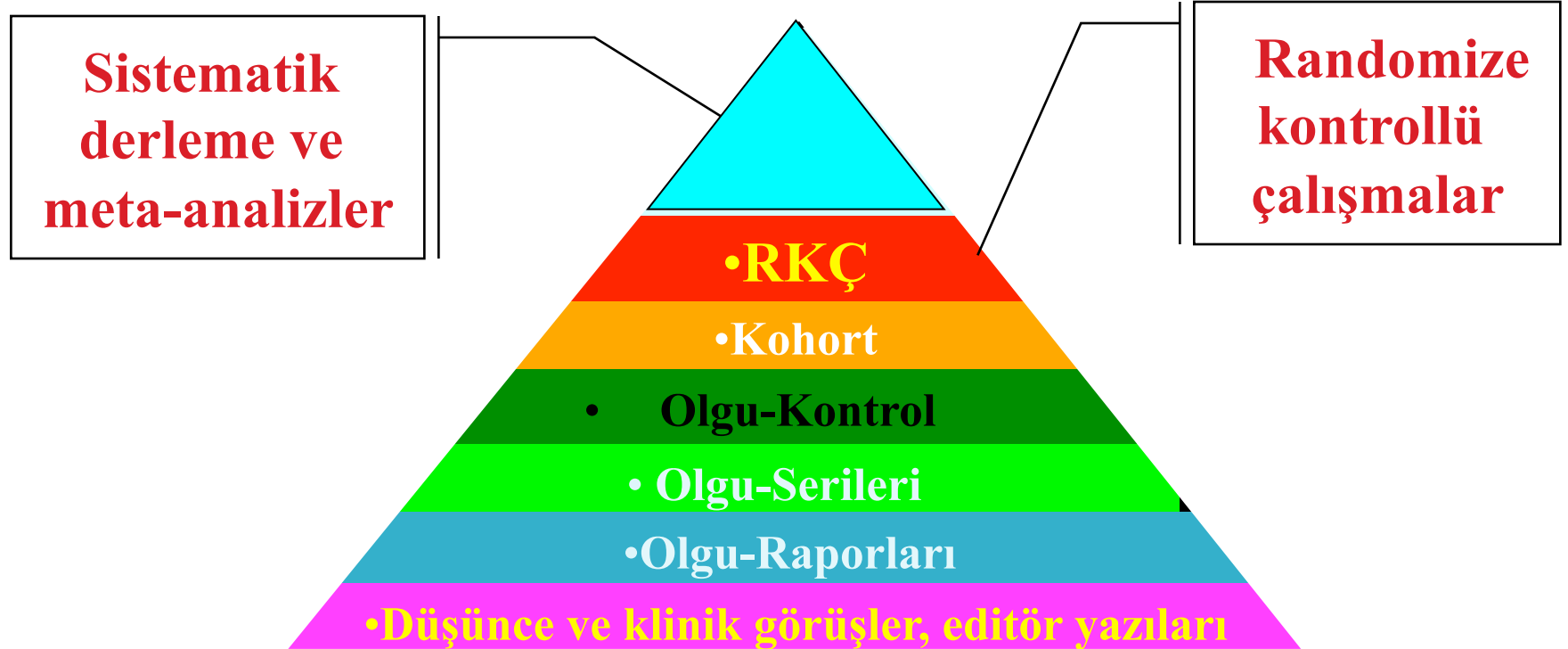

Kanıt Piramidi

ACİL DURUM ve AFETLERE YÖNELİK İLK YARDIM EĞİTİMLERİNİN ve İLK YARDIMCILARIN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İLK YARDIMCININ BİR YANGINDA İZLEMESİ GEREKEN ADIMLAR:

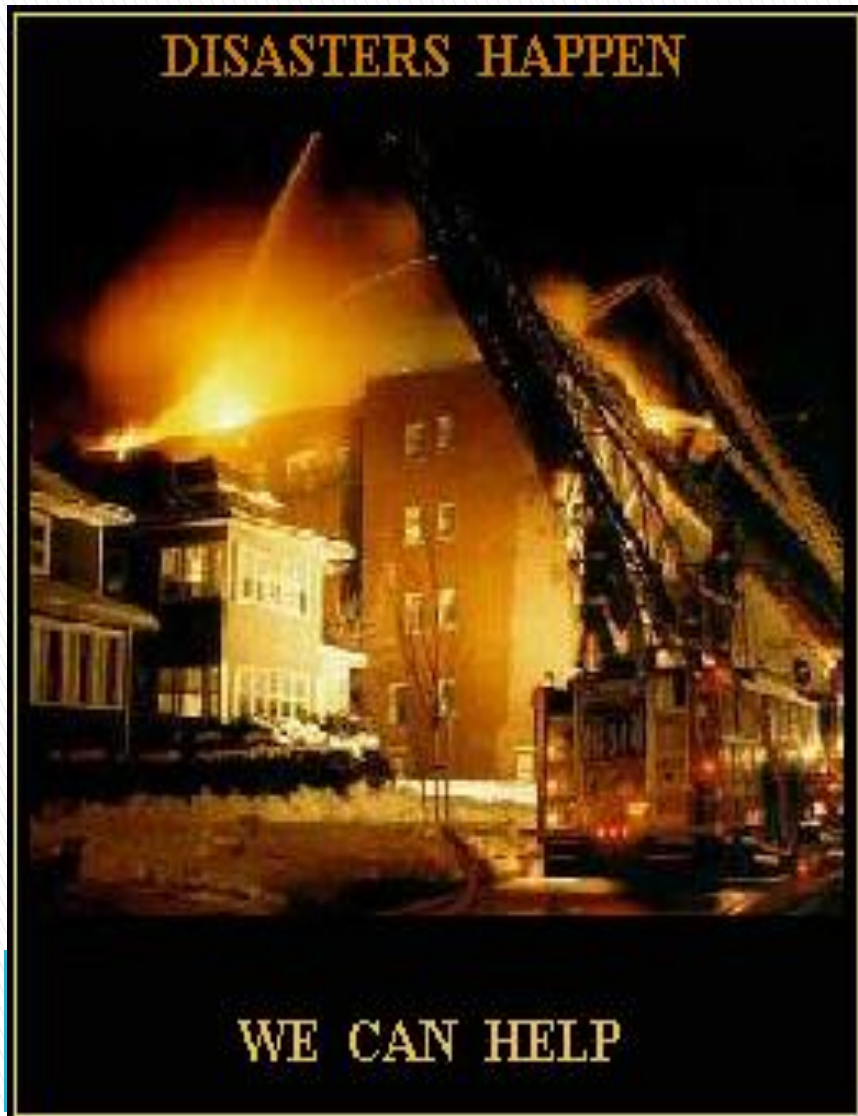
Masellis M., Ferrara M.M., Gunn S.W.A.: Immediate assistance and first aid on the spot in fire disaster – education of the public and self-sufficiency training. Arm. Medit. Burns Club, 5: 200–6, 1992

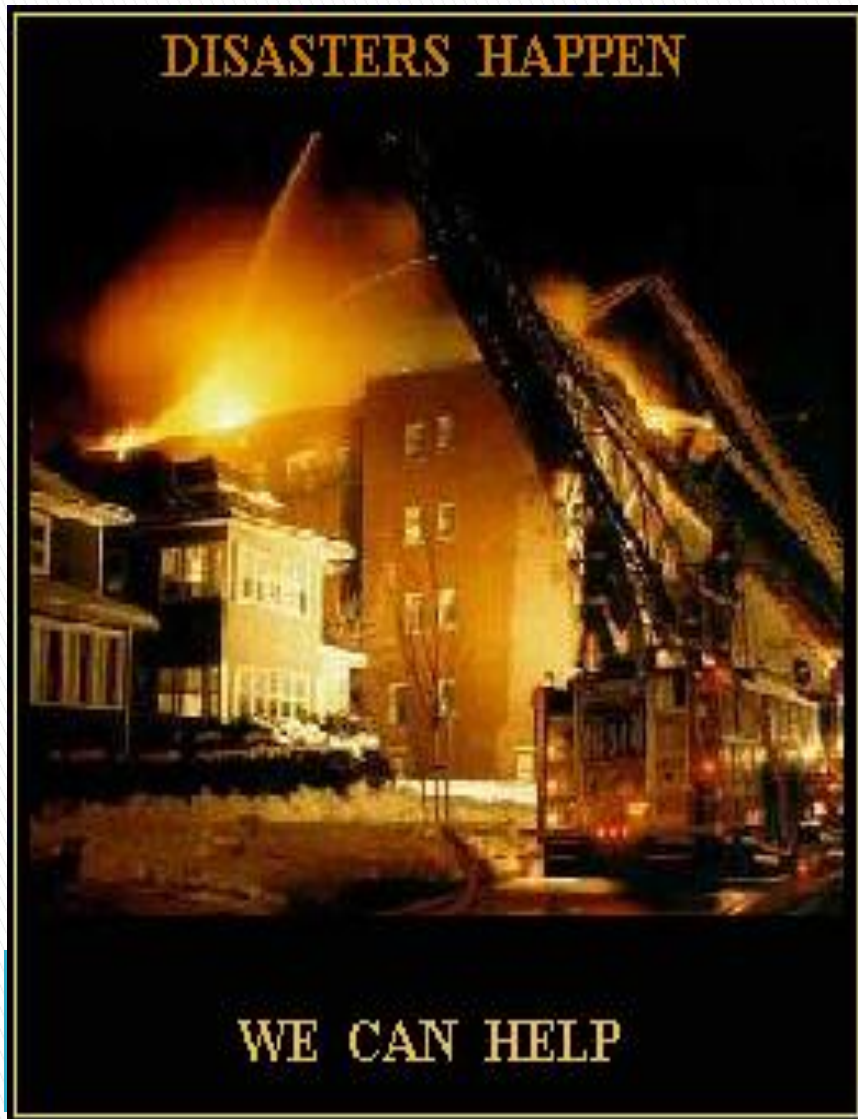
▶ 112 aranacak!

- ▶ Kişi hala yanıyorsa, paniğe engel olunur, koşması engellenir.
- ▶ Üzeri kapatılır ve (yanmakta olan) kişinin yuvarlanması sağlanır
- ▶ Solunum yolu açılır, solunumu değerlendirilir
- ▶ Yanan bölge/ler en az 10 dakika akan suyun altında tutulur
- ▶ Şişlik oluşabilecek yerlerdeki yüzük vb çıkartılır
- ▶ Giysiler çıkartılır
- ▶ Deri sabunlu su ile temizlenir
- ▶ Su toplayan yerler patlatılmaz; yanık bölgelere bandaj yapılmaz herhangi bir madde sürülmez; yanık üzeri temiz bez ile örtülür
- ▶ Yanık yeri geniş ve sağlık kurumu uzaksa (bilinç açık ise ve kusma yoksa) hastaya sıvı verilerek sıvı kaybı telafi edilir.

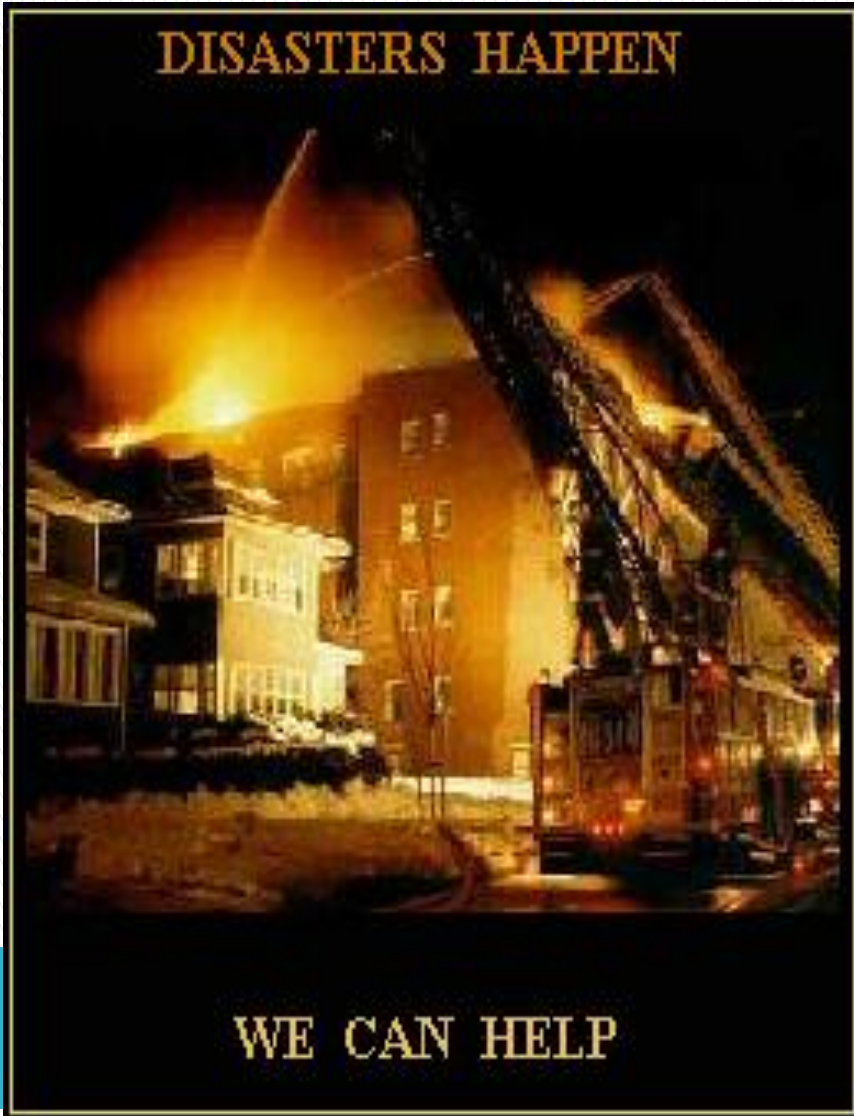
- ▶ 112 aranacak!
- ▶ Kişi hala yanıyorsa, paniğe engel olunur, koşması engellenir.
- ▶ Üzeri kapatılır ve (yanmakta olan) kişinin yuvarlanması sağlanır
- ▶ Solunum yolu açılır, solunumu değerlendirilir
- ▶ Yanan bölge/ler en az 10 dakika akan suyun altında tutulur
- ▶ Şişlik oluşabilecek yerlerdeki yüzük vb çıkartılır
- ▶ Giysiler çıkartılır
- ▶ Deri sabunlu su ile temizlenir
- ▶ Su toplayan yerler patlatılmaz; yanık bölgelere bandaj yapılmaz herhangi bir madde sürülmez; yanık üzeri temiz bez ile örtülür
- ▶ Yanık yeri geniş ve sağlık kurumu uzaksa (bilinç açık ise ve kusma yoksa) hastaya sıvı verilerek sıvı kaybı telafi edilir.

SORULAR? KATKILAR?

bcakir@hacettepe.edu.tr